

עין מושפט

נר מצוה

לֶךָ א ב ג מו"ח פ"א מהל'
חפלה הלכה ו' ט סמג
עשין יט טוש"ע ח"ח סי' קנא ס"א:

לָד ד מו"ח
סס הלכה ז
טוש"ע ח"ח סס וטוש"ע י"ד ספ.שדמ סעיף יט:

לָה ה סמג
עשין יז
טוש"ע י"ד סי' רמו
סעיף כא כהגה"ה:

לָו ו מו"ח פ"א מהל'
אסורי ביאה הל' ד סמג
לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קפג:

רבינו חננאל

ואין ניאותין ואין מטיילין בהן ואין נכנסין בהן מפני החמה ומפני הגשמים ואם צריכי לעיוני בשמעתא דשמעתא צריכא צילוחא אע"ג דמיחזי דמפני החמה או מפני הגשמים קא עיילי שרי. וקורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד של רבים כגון הספידא דקאי בי רב חסדא או רב ששת וכיצא בהן, ופרס ספדא לכלתיה בכנישתא כו' ור' זירא ספדיה לההוא מרבנן בכנישתא כו': ומכבדין ומרביצין אותן. א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחרבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים מפני עגמת נפש שגראין כשהו דור. א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין כל שעה שירצה יחזיר לקדמותיה ואף על פי כן אין נוהגין בהן קלות ראש. ומה ניתנו חשבונות מליצין בהן מת מצוה. ואין ניאותין בהן אמר רבא בהן. מאי בי רבנן ביתא דרבנן. מאן דאיצטריך למיעל

הגהות וציונים

א] בכת"י וברא"ש נוסף **של רבים**, (ועי' משנ"ב קנא סקל"ו), ועי' ראש יוסף: **ב**] (וכשמנשבת רוח צפונית שנקרא' אסתנא יום אורה היא ונוחה לכל עי' רש"י בעירובין ד' כן תוס' בקידושין יב ע"ב ד"ה הא דרוח צפונית מונעת הגשמים" (גליין): **ג**] בכת"י וראשונים הגירסא לימא **שמעתא** ואי תנא הוא לימא **הלכתא**. (ועי' קידושין מט סע"ב וריש ע"א, דק"ס), ועי' שו"ע קנא ס"א ובמשנ"ב סק"א: **ד**] בכת"י וראשונים הגירסא גם כאן **אי** משום יקרא דידי **אי משום יקרא דמיתא** (כמו להלן), ועיין מהרש"א: **ה**] (גי' הערוך ערך תג **אמר** ריש לקיש כו') (גליין) וכ"ה בכת"י: **ו**] צ"ל **דאשמעייה** וכ"ה בדפו"י, ובכת"י הגירסא **דאשתמש** ל"ה למר: **ז**] בנדה נוסף **בב"י** וי"ם: **ח**] בכת"י וברש"י שברי"ף **שהרבים צריכין** להתאסף: **ט**] "אדם אחד בי רב ששת" ליתא בכת"י, ועי' תוס' הרא"ש ובקרבן נתנאל ומהרש"א: **י**] צ"ל **לתלמוד** (דפו"י שלפני **לעצמו**: **דמותני**. **לאחרים**: **ארבעה**. **ארבעה** סדרים: **י**] מ] נראה דיש להוסיף דאין נכנסין בהן בחמה וכו' (באה"מ), והרא"ש לא הביא הראייה מהברייתא ובאמת אינו מובן ראייתם כ"כ דהא אפשר דבא"י מיירי (גנזי יוסף עיי"ש): **נ**] נדצ"ל דאמר **בנדה בפרק יוצא דופן** (דף מ ע"א), עיי"ש במפרשי המשנה, והתוס' מפרשים המשנה כפי' רש"י [בדף מב ע"א ד"ה ולטמא במשהן] דקאי גם אנדה (ועי' טור יו"ד קפג ס"א ובב"י וב"ח שם):

כח:

בתי כנסיות של בבל על תנאי הן עשוין. רונה לומר כל זמן שהן צטולין דהא חזין צצרייתא דלעיל^[פ] וגם (ה) שהאמוראים לא היו רואים ליכנס צהן צגשמים מפני גשמים אלא משום דשמעתא צעי צילוחא והכא מיירי כשחרצ דלז מהני התנאי ודווקא לאותן שצצבל מהני התנאי שהרי לעת צא גואל צמהרה צימינו תפקע קדושתן אצל לאותן שצארץ ישראל לא מהני תנאי שהרי קדושתן לעולם קיימת וא"ת כיון דמהני תנאי לאותן שצצבל א"כ קשה מההיא דלעיל (דף טו:–) דרצינא דהוה ליה (ו) צי כנישתא צארעיה ואמר ליה רב אשי זיל זצנה משצעה טובי העיר ואמאי איצטריך לעשות כן אחר שנתרצ וי"ל משום דזרעה דזריעה הוי קלות ראש ציותר ועגמת נפש ומשום הכי אסור אפי' צחורצנה^[י]:

ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות ראש. פירוש צצנינה שהרי צחורצנה שרי צכל הני ואצטריך לאשמעינן משום דסלקא דעתך אמינא דדווקא אכילה ושתיה דהוי קלות ראש ציותר הוה דאסור אצל חשצונות דלא הוי קלות ראש כל כך סלקא דעתך אמינא דשריא קמ"ל דלא: **שאפילו** רואות טפת דם בחדרל יושבות על"ה שבעה נקיים. ולא קשיא מהא דאמר צנדה (דף טו.) וצפרק"י יולא דופן (שס ד' מג.) שאפילו ענין חרדל טמא דשמא התם לא מיירי להצריכה שצעה נקיים אלא להיות נדה דאורייתא וקשיא היאך מלינו טפה כחרדל הגורמת שצעה נקיים צדאורייתא דודאי לא תקנו חכמים דצר דלית דכוותה דאורייתא יש לומר דאשכחנא צה שפיר צו' לספירתה שסותרת הכל:

לימא הלכתא^[א] ואי תנא הוא לימא מתני' ואי קרא הוא לימא פסוקא ואי לא לימא ל"ה לינוקא אימא לי פסוקך א"נ גישהי פורתא וניקים:**ו**ומספידין בהן הספד של רבים: ה"ד הספידא דרבים י מחוי רב חסדא כגון הספידא דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא דקאי ביה רב חסדא רפרם אספדה לכלתיה בבי כנישתא אמר^[ב] משום יקרא דידי ודמיתא אתו כוליה^(י) עלמא יקרא^(ה) ידידיה דמיתא אתו כולי עלמא ריש לקיש ספדיה לכהוא צורבא מרבנן דשכיח בארעא דישראל דהוי תני הלכתא בכ"ד שורתא אמר ווי חסרא ארעא דישראל גברא רבה ההוא דהוי תני הלכתא סיפרא וסיפרי ותוספתא ושכיב אתו ואמרו ליה לרב נחמן ^(ג) ליספדיה מר אמר היכי נספדיה הי צנא דמלי סיפרי דחסר ^ה תא חזי מה בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל תנן התם ^א ^הודאשתמש בתגא חלף תני^י ריש לקיש זה המשתמש במי ששונה הלכות ^(א) כתררה של תורה ואמר עולא לשתמש איניש במאן דתני ארבעה ולא לשתמש במאן דמתני ארבעה כי הא דריש לקיש הוה אזיל באורחא מטא עורקמא דמיא אתא ההוא גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה א"ל קרית אמר ל"ה קרינא תנית תנינא ארבעה סידרי משנה א"ל פסלת לך ארבעה טורי וטענת בר לקיש אכתפך שדי בר לקישא במיא אמר ליה גיחא לי דאשמעינן^[י] למר אי הכי גמור מיני הא מלכתא דאמר ר' זירא יבנות ישראל הן ^ז החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם בחדרל יושבות עליו שבעה נקיים תנא דבי אליהו כל ^ה השונה הלכות^[י] מובטח לו שהוא בן עולם הבא שנאמר ^ה הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות ת"ר מבטלין

יחמירו אלא צג' רלופין כדכתבי ימים רצים צלא עת נדתה (ויקרא טו) פעמים שראיית דס נדה (ז) מוקיקתה לשצעה נקיים מן התורה כ"ז התחילה לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה זצה גמורה וספרה שצעה נקיים וצשצעי ראתה אפי' כחרדל סתרה הכל וצריכה לחזור ולספור שצעה נקיים אי נמי שמא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוו להו שלשה ימים רלופין וצריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו: להכנסת

בני העיר פרק רביעי מגילה

ואין ניאותין. ואין מתקשטין לתוכו^י ואין מטיילין סס: הספד של רבים. של תלמיד חכם שמת שצריכין^א להתאסף ולהספידו וצית הכנסת ראווי לכך לפי שהוא צית גדול: מאן דבר שמיידו. היכא שמעינן לתנא קמא לעשות מהני ניאותין. ואין מטיילין בהם ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואין מספידין בהן הספד של יחיד אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד של רבים א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים ולא יתלוש מפני עגמת נפש עשבים מאן דבר שמיידו חסורי מיחסרא והכי קתני ומכבדין אותן ומרביצין אותן כדי שלא יעלו בהן עשבים א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבנן מניחין אותן לעלות עלו בהם עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות ראש ומאי ניהו *חשבונות אמר רב אסי בהכ"נ שמחשבין בו חשבונות^א מליצין בו את המת מליצין סלקא דעתך לא סגי דלאו הכי אלא לסוף שיצינו בו מת מצוה: ואין ניאותין בהן: אמר רבא ^ב חכמים ותלמידיהם מותרין דאמר ריב"ל מאי בי רבנן ביתא דרבנן: **ואין נכנסין בהן** בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים: כי הא דרבינא ורב אדא בר מתנה הוו קיימי ושאלי שאילתא מרבא אתא זילחא דמיטרא עיילי לבי כנישתא אמרי האי דעיילינן לבי כנישתא לאו משום מיטרא אלא משום ^ה דשמעתא בעא צילוחא כיומא דאסתנא ^א א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אצטריך ליה לאיניש למיקרי גברא מבי כנישתא מאי א"ל יאי צורבא מרבנן הוא

אי משום יקרא דמיתא. הוה ליה הספד של רצים: אתו בוליי עלמא. לספוד: דהוה תני הלכתא. שהיה שונה משניות לתלמידים: בב"ד שורות. של תלמידים: הכי גרסינן חסרל ליה ארעא דישראל גצרא רצה: היכי אספיד. צמאי אספדנו: הי צנא מלא סיפרי. אינו אלא כסל שמילאיוו ספרים ואין מצין מה צתוכה אף שונה הלכות ולא שימש ת"ת ללמוד^א שיצינוהו טעמי משנה ופעמים שצצרי משנה סותרין זה את זה וצריך לתרעה כגון הכא צמאי עסקינן וכגון הא מני רצי פלוני היא וכגון חסורי מיחסרל אינו יודע מה שונה: תקיפי ארעא דישראל. ריש לקיש דאמרינן צמסכת יומא^(דף ט:) דאפילו צהדי רצה צר צר חנה לא משמעיי דמאן דמשמעיי צהדי ריש לקיש צשוקא ימצין ליה עיסקא צלא סהדי: רצ נחמן צר יצחק מחסידי צצל צשיליה מסכת סוטה (דף מט:–) דקאמר ליה^א לא תיתני יראת חטא דליכא חנא: בתגא. כתר תורה: ח"ף. עצר מן העולם: לו עורקמא דמיא. שלולית של מים מכונסין: דאשמעי'. שאשמש לאדוני: שהחמירו על עצמן. דמדאורייתא אין צריכה שצעה נקיים אלא הרואה שלשה ימים רלופים צמוך י"א יום שצין נדה לנדה אצל צתחלת נדתה אפילו ראתה כל שצעה ופסקה לערצ טוצלת צלילה והן החמירו על עצמן לפי שאין הכל צקיאים צפתח נדתה אימתי הן עומדות צי"א ימים שצין נדה לנדה ואס תאמר לא

יחמירו אלא צג' רלופין כדכתבי ימים רצים צלא עת נדתה (ויקרא טו) פעמים שראיית דס נדה (ז) מוקיקתה לשצעה נקיים מן התורה כ"ז התחילה לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה אפי' כחרדל סתרה הכל וצריכה לחזור ולספור שצעה נקיים אי נמי שמא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוו להו שלשה ימים רלופין וצריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו: להכנסת

יחמירו אלא צג' רלופין כדכתבי ימים רצים צלא עת נדתה (ויקרא טו) פעמים שראיית דס נדה (ז) מוקיקתה לשצעה נקיים מן התורה כ"ז התחילה לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה אפי' כחרדל סתרה הכל וצריכה לחזור ולספור שצעה נקיים אי נמי שמא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוו להו שלשה ימים רלופין וצריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו: להכנסת

מסורת הש"ס

עם הוספות

א] עירובין דף סה. ע"ש, **ב**] [תענית כג: מולין קכג.], **ג**] אבות פרק א מי"ג, **ד**] זרכות ד' לא. נדה דף סו. ה) נדה עג., **ו**] עיין יומא יא., **ז**] [ועי' מוס' צ"צ דף ג: ד"ה ועיילה].

הגהות הב"ח

א] גמ' אי משום יקרא דמיתא כ"ל ומינח ידידיה נמחק: **ב**] שם ואמרו ליה לרב נחמן בר יצחק ליספדיה מר: **ג**] שם המשתמש צמי שונה הלכות ואמר עולא כ"ל ומינות כתררה של תורה נמחק: **ד**] רש"י ד"ה שהחמירו וכו' פעמים שראיית דס נדה פעם אחת מוקיקתה: **ה**] תוס' ד"ה צמי וכו' וגם האמוראים שלא היו: **ו**] בא"ד דהוה ליה תילא צי כנישתא: **ז**] [מכתי"גמ' אמו כולי עלמא כ"ל]:

ליקוטי רש"י

כיומא דאסתנא. כשמנצנח רוח לפומית יום אורה הוה ונות לל דלאמר ציצמות צפרק העלל (עב.) מפני מה לא מלו ישראל צמדבר מפני שלא נצנה צהן רוח לפומית ועירובין סה.]. גברא רבה. אדס גדול [חולין ז.]. סיפרא וסיפרי. שהס מדלשי מקראות [ברכות יא.]. ספרא, מורת כהנים. ספרי, ספר וידצר ומשנה תורה [סנהדרין פו.]. ודאשתמש בתגא ח"ף. המשמש צתהרה של תורה כמו שצנינו צמדריס צר' טרפון צלילו חלף וצטל מן העולם. כ"א. אי נמי המשחמש צח"ח חלף עבר שצרו ממנו שהרי צצר צבלו צאלן [אבות פ"א מי"ג]. בוריי. הריס [סנהדרין צו.]. החמירו על עצמן. שלא הצריכה תורה ספית' ו' נקיים אלא לוצה אצל לנדה אפי' ראתה כל ו' ופסקה עם שקיעת החמה טוצלת לערצ ומינה עכשיו החמירו צנות ישראל על עצמם להחזיקן צספק וציות לטעון שצעה נקיים צלא דס ואין יום שפוסקת צו עולה לה למנין שצעה צו עולה. ולחצר כמה שניס קצלו עליהן דצר זה [מנחות פט. מכת"ן]. יושבות עליו שבעה נקיים. לצד מאלות יום שפוסקת והתורה לא הצריכה שצעה נקיים אלא לוצה שנאמר ואס טהרה מוצה ואין זצה אלא הרואה שלשה ימים רלופין צמוך אחד עשר יום שצין נדה לנדה [ברכות לא.]. הלכות. משנה וברייתא הלכה למשה מסיני [נדה עג.]. הציבות עולאם צו. ההלכה להס שכל מהלכו של עולם שלו הוה [חבקוק ג. ח].

תורה אור השלם

א] עמוד ג'מדר ארץ ראה גיתר גזים גיתפצצו תררי עד שחו גבעות עולם הליכות עולם צו: [חבקוק ג. ח]